

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS
SPRENDIMAS Nr. 2019/07
2019-05-03, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų Profesinės etikos taryba (toliau – PET) išnagrinėjo visuomeninės organizacijos Žvėryno bendruomenės (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl architektų Lauryno Žakevičiaus, Alvido Songailos ir Reginos Savičienės (toliau – Atsakovai) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – Skundas).

Skundas buvo nagrinėjamas 2019-03-26 vykusio PET posėdžio metu. 2019-03-26 posėdyje dalyvavo PET nariai Tomas Lapė, Saulius Motieka, Gintautas Pamerneckis, Tauras Paulauskas, Tumas Mazūras, Artūras Asauskas, Irena Kliobavičiūtė. Posėdžio pirmininku narių bendru sutarimu buvo paskirtas Tauras Paulauskas, sekretoriumi – Lietuvos architektų rūmų (toliau – LAR) teisininkas Nikolaj Kuprijanov. Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2019-05-03 PET posėdžio metu, kuriame dalyvavo PET nariai Tomas Lapė, Gintautas Pamerneckis, Artūras Asauskas, Saulius Motieka, Tumas Mazūras. Tauras Paulauskas nusišalino posėdžio pradžioje. Narių bendru sutarimu posėdžio pirmininku paskirtas Saulius Motieka, sekretoriumi – Nikolaj Kuprijanov.

2019-03-26 posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė atsakovas A. Songaila ir jį atstovaujantis advokatas Simonas Skukauskas, o iš Pareiškėjo pusės – J. M. (-), Danutė Jokubėnienė (Žvėryno bendruomenės valdybos pirmininkė), L. Č. (-), D. R.(-), V. D. (-).

I. Pareiškėjo skundo ir paaiškinimų esmė

LAR gavo 2018-11-09 Pareiškėjo skundą ir 2018-12-06 jo patikslinimą, taip pat žodinius paaiškinimus iš Pareiškėjo. **Skunde ir jo rašytiniame patikslinime Pareiškėjas nurodė:**

1. Pareiškėjo nuomone, 2015-09-22 išduotas statybos leidimas Nr. LNS-01-150922-01168 (toliau – Statybos leidimas1), leidžiantis statyti žemės sklype Birutės g. 40, Vilniuje (toliau – Sklypas) vienbutį gyvenamąjį namą, 2016-02-29 Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – VMS) administracijos direktoriaus įsakymas dėl Sklypo detaliojo plano statybos zonos ir statybos ribų korektūros tvirtinimo Nr. 30-414 (toliau – Detaliojo plano korektūra), kuria buvo pakoreguotos VMS tarybos 2012-11-28 sprendimu Nr. 1-906 patvirtinto detaliojo plano (toliau – Pirminis detalusis planas) nustatytos Sklypo statybos zonos ir ribos, ir 2016-12-29 išduotas statybos leidimas Nr. LSNS-01-161229-00802 (toliau – Statybos leidimas2) daugiabučio namo su požemine automobilių stovėjimo aikštele statybai pažeidžia galiojančius Lietuvos Respublikos įstatymus, o projektuotojai to negalėjo nematyti. Statybos leidimu2 taip pat leista perkelti esamą kultūros paveldo objektą (buvusį generalgubernatoriaus rezidencijos pastatą) (toliau – Pastatas) į kitą vietą.
2. Projektuotojai siekė įtikinti investuotojų užgaidoms ir maksimaliai užstatyti teritoriją, neatsižvelgiant į jos vertę visuomenei, ko pasekoje visiškai sunaikintas Sklype buvęs kultūros paveldo objektas ir jo aplinka. Skundžiamis L. Žakevičius – vienbučio gyvenamojo namo statybos projekto vadovas, A. Songaila – Detaliojo plano korektūros projekto vadovas, R. Savičienė – daugiabučio gyvenamojo namo statybos projekto vadovė.
3. Detaliojo plano korektūra buvo atlikta pateikus tikrovės neatitinkančią informaciją. Pirminio detaliojo plano aiškinamajame rašte nurodyta, kad sklypo reljefas lygus, o Detaliojo plano korektūros aiškinamajame rašte nurodoma priešinga, tikrovės neatitinkanti informacija, kad „reljefo perkryčiai ženklūs, stipriai perkrentantys Neries upės link“.
4. Projektuotų pastatų aukštis neatitinka detaliojo plano sprendinių. Detalusis planas nustatė, kad leistinas pastatų aukštingumas Sklype yra 2 aukštai su mansarda, leistinas aukštis 10,5 m. Projekte, pagal kurį išduotas Statybos leidimas2, dėl nukasto grunto ir požeminių aukštų statinio korpuso A aukštis 12,11 m., o korpuso B – 14,22 m. Statinio projekte, pagal kurį išduotas Statybos leidimas1, statinio aukštis viršys detaliojame plane numatytą aukštį, nes cokolinio aukšto išorinės atitvaros iškilusios virš nukasto grunto, Neries šlaito pusėje

visa cokolinio aukšto siena yra įstiklinta, todėl cokolinis aukštas taip pat turi būti priskaičiuotas prie viso statinio aukščio.

5. Sklype istoriškai nuo XIX a. pradžios buvo generalgubernatoriaus rezidencija, kuri buvo demontuota 2013 m., po gaisrų, o Sklypo savininkė ne kartą viešai ir dokumentuose akcentavo, kad ji bus atstatyta (atkurta). Nebuvo nei teisinio nei faktinio pagrindo perkelti generalgubernatoriaus rezidenciją į kitą vietą, perkėlimu pažeistas Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 str.
6. Detaliojo plano korektūra ir išdavus statybos leidimą, leidžiančius perkelti generalgubernatoriaus rezidenciją bei pastatyti daugiabutį gyvenamąjį namą, pradėjus statybos darbus ir iškirtus parką sudarančius medžius, yra daroma neatitaisoma ir didelė žala Žvėryno kraštovaizdžiui, gamtai, iš esmės naikinamas kultūros paveldo objektas ir jo teritorija, kyla didelė grėsmė ir su Sklypu besiribojančiam Neries slėnio valstybinės reikšmės miškų plotui, nes nei Detaliojo plano korektūroje nei kituose dokumentuose nėra numatyta šio miško ploto želdinių apsauga, nors medžiai auga ties pat Sklypo riba. Be to, vykdomi Neries šlaito nukasimo darbai.
7. Projektu, pagal kurį išduotas Statybos leidimas¹, Pareiškėjo manymu, pažeisti Pirminio detaliojo plano sprendiniai: namas statomas ant pat Neries šlaito briaunos, nors pagal Pirminio detaliojo plano aiškinamąjį raštą „numatomi atkurti gyvenamosios paskirties pastatai abipus buvusios rezidencijos atitraukiami nuo Neries šlaito briaunos ir neturi vizualinės įtakos panoramai nuo upės šlaito apatinės terasos“; įrengiamas antrasis atskiras įvažiavimas naujam namui, nors pagal Pirminį detalųjį planą Sklypas turėjo tik vieną įvažiavimą; Pirminio detaliojo plano aiškinamajame rašte apibrėžta, kad pastatai turėtų būti dviaukščiai, su šlaitiniais stogais iki 10,50 m. aukščio, savo dydžiu ir tektonika papildantys buvusios rezidencijos pastatą, galimos mansardos. Pagrindiniame brėžinyje taip pat reglamentuojamas pastatų aukštis iki šlaitinio stogo kraigo. Tačiau iš projektinių pasiūlymų matoma, kad stogas bus plokščias, apdailai parinktas akmuo, vyrauja dideli vitrininiai langai, o visa tai nedera su mediniu kultūros paveldo objektu, prieštarauja Pirminio detaliojo plano sprendiniams.
8. Nurodė, kad Atsakovai pažeidė Kodekso 2 principo 2.1 ir 2.3 taikymo atvejus ir Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 3 str. 2 d. 2 p.

2019-03-26 PET posėdžio metu Pareiškėjo teikti paaiškinimai:

9. Pareiškėjas palaikė Skunde išdėstytus argumentus. Paaikino, kad jų nuomone planuojant ir projektuojant viskas prasideda nuo architekto, kurio pareigos labai aiškiai apibrėžtos Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme, taip pat architektas turi laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 str., todėl nelaikytini svarių argumentu teiginiai, kad architektas galėjo pasielgti kitaip, nei reikalauja jo pareigos, net jei savivaldybė ar kitos institucijos tai leido. Nors Pastato perkėlimui įstatyminio pagrindo nebuvo, tačiau jis perkeltas. 2012 m. detalijame plane objektas liko vietoje ir pakankamai matomas, bendruomenė priekaištų neturėjo. 2016-02-29 patvirtintoje Detaliojo plano korektūroje Pastato vieta numatyta kitoje Sklypo vietoje, o prie upės šlaite atsirado kiti statiniai. Pastatas seniausias Žvėryno pastatas, kuris istoriškai siejasi su Radvilų laikais. Tai buvo nuo gatvės atitrauktas dvarelis. Pirma, jis buvo blogai ištirtas, o architektas atsakingas už informacijos įvertinimą. Pareiškėjas paaikino, kad nors užrašyta, kad archeologiniai tyrimai atlikti, jie atlikti Sklypo pakraščiuose, esant minusinei oro temperatūrai (nors pažymoje parašyta, kad buvo plusinė temperatūra). Dvarelis įtrauktas į kultūros vertybių registrą pakankamai seniai, buvo atitrauktas nuo gatvės, nes dvarelis prie gatvės nestovėdavo, o prie upės buvo didelis parkas. Pakeitus pastato vietą ir perkėlus ją prie gatvės, pasikeitė visa dvaro sodybos struktūra. Ši sodyba skyrėsi iš visų kitų Žvėryno sodybų būtent dėl to, kad tai buvo dvarelis. Perkėlus Pastatą, visa ši struktūra sunaikinta. Todėl nebegalima identifikuoti, kad tai yra dvaras. Bendruomenės nuomone, projekto vadovas turėjo susipažinti su dvaro vertinimo aktu, susipažinti su informacija, kas ten saugoma. Atkreipė dėmesį, kad perkeliant Pastatą jis tapo mūriniu, tapo visiškai kitokiu, kitokio dydžio. Pastatas nebuvo sudegęs, o buvo apdegęs. Atsakovui pasiteiravus, kas Pareiškėjo nuomone Detaliojo plano korektūroje buvo koreguota, paaikino, kad perkelta Pastato vieta (iš autentiškos vietos jis persikėlė prie gatvės, o prie upės atsirado papildomi statiniai), kasant požeminį garažą nebuvo užtikrinti archeologiniai tyrimai ir visi duomenys apie Radvilų dvarą buvo sunaikinti.

II. Atsakovo paaiškinimų esmė

Atsakovas A. Songaila 2019-03-25 pateikė PET savo rašytinius paaiškinimus ir 2019-03-27 papildomus paaiškinimus (toliau – Atsiliepimas), taip pat teikė paaiškinimus PET posėdyje ir nurodė, jog su Skundu nesutinka. **Atsiliepime A. Songaila nurodė:**

1. Atsakovas nurodė, kad jis buvo Detaliojo plano korektūros projekto vadovas, bet nerengė nei vieno techninio projekto, pagal kuriuos buvo išduotas Statybos leidimas¹ ir Statybos leidimas², todėl jo atžvilgiu Skundas turėtų būti nagrinėjamas tik Detaliojo plano korektūros apimtyje.
2. Paaiškino, kad Detaliojo plano korektūra atlikta vadovaujantis Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 318.3.1 p. p., pagal kurį galiojantys detalieji planai koreguojami savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu techninio projekto rengimo metu, jei koregavimas nepažeidžia įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, aukštesnio lygmens kompleksinio ar specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendinių ir jei detaliojo plano koregavimui raštu pritarė visi žemės sklypo valdytojai ir naudotojai bei Teritorijų planavimo komisija, kai Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (toliau – Teritorijų planavimo įstatymas) 28 str. 8 d. nustatytais atvejais koreguojama statybos zona, statybos riba, statybos linija.
3. Pažymėjo, kad Detaliojo plano korektūros aiškinamasis raštas buvo ne tik Detaliojo plano korektūros sudedamoji dalis, bet ir gyvenamųjų namų komplekso Sklype statybos projekto projektinių pasiūlymų aiškinamasis raštas. Projektinių pasiūlymų rengimo metu buvo įvertintas ne tik Sklypas, bet ir greta esančių teritorijų reljefo ypatumai. Reljefas už Sklypo ribų pietvakarine kryptimi, t. y. link Neries upės, ryškiai žemėja.
4. Detaliojo plano korektūra parengta ant ne senesnio kaip 3 metų topografinio plano, pakoreguoti tik Pirminio detaliojo plano sprendiniai, susiję su statybos zona ir statybos ribomis, tačiau nebuvo koreguojamas užstatymo tankis, intensyvumas, aukštingumas. Aiškinamajame rašte nurodyta informacija apie reljefą yra aprašomojo pobūdžio ir nėra Detaliojo plano korektūros sprendinys ir neįtakoja techninių projektų sprendinių teisėtumo.
5. Detaliojo plano korektūra statybos zona ir ribos pakoreguotos pietinėje Sklypo dalyje išplečiant nustatytą statybos zoną ir ribą ir atitinkamai atitraukiant statybos ribas. Ja nebuvo keisti želdynų sprendiniai.
6. Detaliojo plano korektūros rengimo metu parengti ir su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) bei VMS administracijos Miesto plėtros departamento Kultūros paveldo apsaugos skyriumi suderinti „Gyvenamųjų namų komplekso Birutės g. 40, Vilniaus m. sav., statybos projekto projektiniai pasiūlymai“ (toliau – Projektiniai pasiūlymai), pagal kuriuos buvo numatytos projektuoti statinių statybos vietos. 2015-10-15 KPD išdavė specialiuosius paveldosaugos reikalavimus gyvenamųjų namų komplekso Sklype statybos projektui rengti, kuriuose numatyta, kad rengiant projektą būtina vadovautis Projektiniais pasiūlymais.
7. Kadangi Detaliojo plano korektūra buvo atliekama techninio projekto rengimo metu, pagrindiniame brėžinyje yra pavaizduoti Sklype projektuojami pastatai, tačiau tai nėra Detaliojo plano korektūros sprendinys, o projektuojamų pastatų eksplikacija į Detaliojo plano korektūros pagrindinį brėžinį, kuri buvo perkelta siekiant pavaizduoti suderintų Projektinių pasiūlymų sprendinius.
8. Pagal Teritorijų planavimo įstatymą statybos zona apibrėžiama kaip tam tikra teritorija, kurioje numatoma antžeminių statinių statyba, o statybos riba – linija, apibrėžianti minėtą teritoriją, už kurios statinių (išskyrus numatytas išimtis) statyba negalima. Detaliojo plano korektūra pakoreguotos statybos zona ir ribos, kurios sutampa. Projektuojamų pastatų pavaizdavimas Detaliojo plano korektūros pagrindiniame brėžinyje negali būti interpretuojamas kaip detaliojo plano reglamentas, žymintis statybos ribą, kadangi pačiame Detaliojo plano korektūros pagrindiniame brėžinyje yra aiškiai matyti, jog reglamentu „nustatoma sklypo užstatymo riba“ yra apibrėžiama visa Detaliojo plano korektūra nustatoma statybos zona („užstatymo teritorija“). Šie reglamentai leidžia statybą didesnėje teritorijoje, nei brėžinyje nurodytos „tikslios projektuojamų pastatų vietos“.
9. Detaliojo plano korektūra, kadangi ji atlikta pagal Taisyklių 318.3 p., be šiame punkte nurodytų reglamentų negalėjo būti koreguojami ar nustatomi jokie kiti detaliojo plano reglamentai, kaip ir toks reglamentas kaip

„tikslios projektuojamų pastatų vietos“. Toks reglamentas yra nagrinėjamas statinių projektavimo metu. Detaliojo plano korektūros apimtis yra aiškiai įvardinta tiek Taisyklių nuostatose, tiek VMS administracijos direktoriaus 2016-02-29 įsakyme Nr. 30-414 dėl Detaliojo plano korektūros tvirtinimo, tiek Detaliojo plano korektūros pavadinime – „Sklypo Birutės g. 40 detaliojo plano statybos zonos ir statybos ribų koregavimas“. Detaliojo plano korektūros apimtis (teisinis pagrindas) įtakojo galimybę Detaliojo plano korektūros projekto vadovui koreguoti tik Pirminiu detalioju planu nustatytą statybos zoną ir statybos ribas. Priešingu atveju, koreguojant kitus pirminio Detaliojo plano sprendinius, būtų atliekama Detaliojo plano korektūra kitais Taisyklėse įtvirtintais pagrindais ir taikant kitą Taisyklėse numatytą detaliųjų planų koregavimo procedūrą. Iš esmės savo turiniu panašūs argumentai išdėstyti ir VMS administracijos 2017-05-03 rašte Nr. A51-28080(3.3.16.3-EM4).

10. Detaliojo plano korektūros neteisėtumo nėra nustatęs nei vienas viešąjį interesą ginantis subjektas, nors statybos Sklype buvo tiriamos tiek Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI), tiek KPD. VTPSI nenustatė jokių pažeidimų koreguojant Pirminį detalių planą, neinicijavo Detaliojo plano korektūros ginčijimo, o šiuo metu tam jau suėjęs naikinamasis terminas.
11. Projektiniams pasiūlymams pritarė VMS administracijos Miesto plėtros departamento Kultūros paveldo apsaugos skyrius (2015-07-30) ir KPD Vilniaus skyrius (2015-08-28). KPD Vilniaus skyrius pritarė daugiabučio gyvenamojo namo Sklype statybos projektui (2016-12-23), išdavė specialiuosius paveldosaugos reikalavimus (2015-10-15).
12. KPD įsakymais, vėliau panaikintais Vilniaus apygardos administracinio teismo administracinėje byloje Nr. eI-213-171/2018, pripažino negaliojančiais 2016-12-01 tvarkybos darbų projektavimo sąlygas, pastato 2016-12-05 tvarkybos projekto suderinimą, 2016-12-12 tvarkybos leidimą, 2015-08-28 pritarimą Projektiniams pasiūlymams, 2015-10-15 paveldosaugos reikalavimus gyvenamųjų namų komplekso Sklype statybos projektui, 2016-12-23 pritarimą daugiabučio gyvenamojo namo Sklype statybos projektui. KPD įsakymai, kuriais panaikinti minėti dokumentai, priimti remiantis pagrindu, kad techniniu projektu ir tvarkybos projektu pažeidžiamos nekilnojamosios kultūros vertybės (Žvėryno pietvakarinės dalies vertingoji savybė, nustatyta 2014-09-23 KPD Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktu Nr. KPD-RM-2173 – vietai reikšmingo buvusio užstatymo ar jo dalių vieta – „pastato vieta Birutės g. Nr. 40 (u. k. 12385) (manoma, kad XIX a. pr. šioje vietoje stovėjo Vitgenšteinų rezidencija, XIX a. vid. čia buvo įrengta generalgubernatoriaus vasarvietė, XIX a. pab. V. Martinsono vila, 1925 m. pastatas buvo parduotas vaikų globos draugijai, 1929 m. rekonstruotas, pritaikant prieglaudai, XXI a. 2 dešimtmetyje sudegė). Akto priede pažymėta buvusio (sunykusio) pastato vieta, konstatuotas jo sunykimo faktas, o Žvėryno pietvakarinės dalies vertingą savybę nustatyta buvusi sunykusio pastato vieta. Nėra jokių teisės aktais pagrįstų prielaidų teigti, kad techniniu projektu ar tvarkybos projektu buvo kaip nors pažeista Žvėryno pietvakarinės dalies vertingoji savybė, kurios užstatymo turinys nėra detalizuotas. 2015-08-18 KPD Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktu Nr. KPD-RM-2242 buvo patikslintos buvusio pastato vertingosios savybės, užfiksuojant, kad visi buvusio Pastato architektūriniai elementai (pavyzdžiui, fasadų architektūrinio sprendimo visuma) yra neišlikę (sunykę).
13. Tiek Savivaldybės paveldosaugos padalinys, tiek KPD, gavę parengtus Projektinius pasiūlymus, kuriuose buvo numatyta sunykusį pastatą atstatyti kitoje Sklypo vietoje (jį statant, perkeliant jo kontūrą, arčiau Birutės g.), vėliau išdavę ir statybos bei tvarkybos leidimus, nenustatė, kad numatomi darbai žalotų Žvėryno pietvakarinės dalies vertingąsias savybes, neinicijavo jos paskelbimo saugoma, Projektiniams pasiūlymams pritarė. Vilniaus miesto nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba, kurios visi nariai yra atestuoti nekilnojamojo kultūros paveldo specialistai, 2016-09-19 vykusiame posėdyje svarstė klausimą dėl Pastato vietos Sklype. Buvo priimtas sprendimas – „tikslinga yra restauruoti – atkurti sunykusių kultūros vertybę toje pačioje, jai priskirtoje, teritorijoje (sklype) „perstūmus“ užstatymo kontūrą“ bei, kad „reikalinga atlikti išsamią urbanistinę analizę“.
14. Pažymėjo, kad priešingai nei teigia Pareiškėjas, Detaliojo plano korektūra nebuvo ir negalėjo būti sudarytos jokios prielaidos „generalgubernatoriaus rezidencijos sunaikinimui“, kadangi „tikslios projektuojamų pastatų vietos“ nėra Detaliojo plano korektūros sprendinys.

15. Atkreipė dėmesį, kad dėl techninio projekto, pagal kurį išduotas Statybos leidimas², VTSPi teigimu prieštaravimo teisės aktams (viršijo detalajame plane numatytą statinio aukštį, viršytas maksimalus leistinas užstatymo tankumas, pažeista detalajame plane nustatyta statybos riba), VTSPi kreipėsi į teismą, pagal VTSPi surašytą administracinių nusižengimų protokolą projektą rengusiam projektuotojui. Tačiau teismas bylą nutraukė konstatavęs, jog projektuotojo veiksniuose nėra administracinio teisės pažeidimo sudėties, konstatavo, kad projekto sprendiniai nepažeidžia detaliojo plano sprendinių dėl statybos ribos ir užstatymo tankio.
16. Pagal Pirminį detalųjį planą nustatytas užstatymo tankis – 0,25, o techniniu projektu šis užstatymo tankis taip pat nebuvo viršytas (galutine ir neskundžiama nutartimi tą yra nustatęs Vilniaus apygardos teismas galutiniu ir neskundžiamu 2017-11-30 sprendimu administracinio nusižengimo byloje Nr. ATP-218-870/2017 konstatavęs, kad: „statybos projekto sprendiniai atitinka detaliojo plano pagrindinių sprendinių lentelėje nustatytus apribojimus, t. y. nebuvo viršytas leistinas užstatymo tankumas (25 %) bei nebuvo viršytas leistinas statinio aukštis nuo (žemės paviršiaus - 10,5 m, iki karnizo - 8,5 m)“.
17. Atkreipė dėmesį, kad Vilniaus miesto apylinkės teisme nagrinėjama civilinė byla pagal VTSPi ieškinį dėl Leidimo² panaikinimo ir neteisėtos statybos padarinių pašalinimo, motyvuojant projekto neatitikimu detaliojo plano maksimalaus leistino užstatymo tankio ir aukštingumo sprendiniams, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos pažeidimais bei aplinkybe, kad KPD pripažino negaliojančiais kai kuriuos įsakymus.
18. Nurodė, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 27 str. pagrindu Skundo nagrinėjimas turėtų būti nutrauktas.
19. 2007 metais (kuomet pastatas nebuvo visiškai sunykęs) nekilnojamojo kultūros paveldo atestuotos specialistės atliko „Buvusio pastato ir Žemės sklypo istorinės raidos analizę“, kuria nustatė, kad 1926 m. buvo atlikta pastato rekonstrukcija, faktiškai senoji pastato vidinė struktūra šios rekonstrukcijos metu buvo suardyta. 2009 m. kitos atestuotos kultūros paveldo specialistės parengė „Polichrominių tyrimų projektą“, kuriame numatyta, kad po Antrojo pasaulinio karo įkurta psichoneurologinė ligoninė. Pastatai remontuoti, dalis medinių laikančiųjų konstrukcijų pakeistos plytų mūrų. Pastatas buvo visiškai nugyventas ir neteko XIX a. pradžios ir vidurio stilistinių elementų, kiti pastatai, buvę žemės sklype, sunyko ir buvo nugriauti.“
20. Paaikino, kad savo veikloje vadovavosi atliktų tyrimų rezultatais, 2012 m. parengto ir patvirtinto Detaliojo plano sprendiniais, Žvėryno pietvakarinės dalies 2014 m. ir Pastato 2015 m. patikslintomis vertingosiomis savybėmis, Vilniaus miesto nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos išvadomis, nekilnojamojo kultūros paveldo atestuotos specialistės atlikta Pastato vietos parinkimo Žemės sklype urbanistine analize bei galų gale – visų už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų pozicija, suderinimais, leidimais, visiems vieningai teigiant, kad Pastato statybos vieta turi būti atitaukta arčiau Birutės g. („Atkurtas pastatas bus prarasto užstatymo replika, o jo nauja vieta išryškins skirtumus tarp autentiško vertingo užstatymo ir atkurto statinio“). Pažymėjo, kad už paveldosaugą atsakingų institucijų, ginančių viešąjį interesą, vieninga pozicija, kad pastatą galima statyti kiek arčiau Birutės g., teismai pažeidimų taip pat nepripažino.
21. 2019-04-30 A. Songaila pateikė prašymą T. Paulauskui nusišalinti nuo klausimo svarstymo ir nuo balsavimo, o T. Mazūriui – nuo balsavimo.

2019-03-26 PET posėdžio metu Atsakovo A. Songailos ir jo atstovo teikti paaiškinimai:

22. Atsakovas palaikė Atsiliepime nurodytus argumentus, paaikino, kad projekto vykdymas prasidėjo nuo 2012 m. Pažymėjo, kad Atsakovo veiksmai turėtų būti vertinami tik Detaliojo plano korektūros apimtyje. T. Paulauskui paprašius patikslinti, koks buvo Detaliojo plano korektūros uždavinys, atsakė, kad juo buvo statybos zonos ir statybos ribos pakoregavimas. Statybos zona ir riba buvo išžėsta Sklypo pietinėje dalyje. Buvo koreguotas ne detalusis planas, o tik stumdytas tinkliukas, nekeičiant pagrindinių Sklypo rodiklių. Tai, kad koreguotos statybos zonos ir ribos matoma ir VMS administracijos direktoriaus įsakymo tekste. Visi pirminiai rodikliai, kurie nustatyti 2012 m. detaliojo planu, nebuvo keisti, o tinkliuko stumdymas nėra Detaliojo plano korektūra. Atsakovas nėra matęs Pastato natūroje. Projektiniai pasiūlymai buvo parengti iki Detaliojo plano korektūros, jis buvo Projektinių pasiūlymų bendraautorius. 2015 m. buvo patikslintos Pastato vertingosios savybės, pažymėta, kad vertingosios savybės yra neišlikę. Paaikindamas dėl pastatų vietų žymėjimo pabrėžė, kad Detalusis planas parengtas ant topo nuotraukos. Papasakojo, kad Projektiniai

pasiūlymai buvo parengti pagal Pirminį detalų planą ir pradėta statybos leidimo išdavimo procedūra. Tačiau savivaldybė pareikalavo patikslinti tinkliuką techninio projekto rengimo metu. Todėl atsakovas darė tinkliuko korektūrą, bet ne Detaliojo plano korektūrą.

Kartu su Atsiliepimu ir vėliau Atsakovas A. Songaila pateikė: Detaliojo plano korektūros brėžinio kopiją; VMS administracijos direktoriaus 2016-02-29 įsakymo Nr. 30-414 kopiją; 2015-10-15 specialiųjų paveldosaugos reikalavimų Nr. EV-837 kopiją; Detaliojo plano korektūros sprendinių brėžinio, įregistruoto Teritorijų planavimo dokumentų registre, kopiją; gyvenamųjų namų komplekso Birutės g. 40, Vilniuje, statybos projekto Projektinių pasiūlymų, suderintų su KPD ir VMS, išrašą; ištrauką iš IS „Infostatyba“; 2012-10-03 – 04 Vilniaus miesto nuolatinės statybos komisijos protokolo kopiją; 2016-12-01 tvarkybos darbų projektavimo sąlygų Nr. TDV-100 kopiją; tvarkybos projekto „Daugiabučiai gyvenamieji namai. Birutės g. 40, Vilnius“ aiškinamojo rašto su KPD suderinimu išrašą (suderinimas Nr. 697); 2016-12-12 tvarkybos leidimo kopiją; Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018-03-30 sprendimo administracinėje byloje Nr. eI-213-171/2018 kopiją; Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017-09-28 nutarimo administracinio nusižengimo byloje Nr. A14-3552-1033/2017 kopiją; Vilniaus apygardos teismo 2018-10-03 nutarties kopiją; VMS administracijos 2017-05-03 rašto Nr. A51-28080(3.3.16.3-EM4) kopiją; VMS administracijos 2015-11-06 specialiųjų architektūros reikalavimų Nr. AR 1480 kopiją; Vilniaus apygardos teismo 2017-11-30 nutarties administracinio nusižengimo byloje Nr. ATP-218-870/2017 kopiją; KPD Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2014-09-23 akto Nr. KPDRM-2173 kopiją; 2015-08-18 KPD Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto Nr. KPDRM-2242 kopiją; Vilniaus miesto nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2016-09-19 posėdžio protokolo išrašą; buvusio pastato Birutės g. 40 statybos vietos sklype parinkimo urbanistinę analizę; buvusio pastato ir žemės sklypo istorinės raidos analizę; polichrominių tyrimų projektą.

Atsakovas L. Žakevičius 2019-04-25 pateikė PET savo rašytinius paaiškinimus (toliau – Atsiliepimas1) ir nurodė, jog su Skundu nesutinka. **Atsiliepime1 L. Žakevičius nurodė:**

23. Buvo techninio darbo projekto, pagal kurį išduotas Statybos leidimas1, vadovu. Pastatą suprojektavo remdamasis Pirminiu detalioju planu; 2014-05-30 Nr. PA 751 išduotais specialiaisiais architektūriniais reikalavimais, patikrintais projektiniais pasiūlymais 2014-04-29 VMS administracijos Kultūros ir paveldo skyriuje ir 2014-05-13 KPD vyr. specialisto; galiojančiais įstatymais, organizaciniais tvarkomaisiais statybų techniniais reglamentais, techninių reikalavimų statyboms ir kitais reglamentais, statybos normomis, taisyklėmis, higienos normomis ir aplinkos apsaugos normatyvais.
24. Projektiniuose pasiūlymuose, kuriais remiantis parengtas techninis darbo projektas ir gautas statybų leidimas, pateikta Sklypo išklotinė su naujai projektuojamu gyvenamuoju namu ir atstatoma gubernatoriaus vila esamoje vietoje. Gyvenamasis namas suprojektuotas 2a. be mansardos, su antstatu išlipimui ant stogo, kuris nedominuoja pastato fasaduose, atitinka detaliojo plano nustatytus reglamentus. Architektūra nuosaiki, minimalistinė, neužgožianti vertingųjų gubernatoriaus vilos savybių ir pabrėžianti šio pastato išskirtinumą vyraujančioje esamoje aplinkoje (daugiabučiai, garažai ir pan.). Projektiniai pasiūlymai suderinti su VMS administracijos Kultūros ir paveldo skyriumi ir KPD Vilniaus teritorijos padaliniu.
25. Paaiškino, kad įvažiavimas įrengtas šių dokumentų pagrindu: prisijungimo prie susisiekimo komunikacijų sąlygos Nr.9079 2015-08-07; sutartis prie susisiekimo komunikacijų prisijungimo sąlygų Nr.9079 2015-08-07 Nr.A326-171/15(2.9.4.1-UK4); 2015-07-09 Nacionalinės Žemės Tarybos prie Žemės Ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus sutikimas tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus bei statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai Nr.49ST-941-(14.49.5); 2015-08-24 Nacionalinės Žemės Tarybos prie Žemės Ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus sutikimas tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus bei statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius valstybinėje žemėje, kurioje nesuformuoti žemės sklypai Nr.49ST-1195-(14.49.5); projektuojamo šaligatvio už sklypo ribos detalizacija pagal MŪTD sąlygas Nr. 9079.

Kartu su Atsiliepimu ir vėliau Atsakovas L. Žakevičius pateikė: Pirminio detaliojo plano pagrindinį brėžinį; suderintus projektinius pasiūlymus; Sklypo planą; Sklypo planą.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėjas nurodė, jog Atsakovas galimai pažeidė Kodekso 2 principo („įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1 ir 2.3 taikymo atvejus, t. y.:

2.1 Visi architektūros paslaugų teikėjai privalo gerbti ir padėti išsaugoti ir puoselėti visuomenės, kuriai jie projektuoja pastatus, vertybių sistemą ir gamtos bei kultūros paveldą. Kurdami aukščiausios kokybės projektus, jie stengiasi ne tik nuosekliai gerinti aplinką, bet ir bendruomenės gyvenimo kokybę ir gyvenamąją teritoriją, ypač atsižvelgiant į vandens ir energijos taupymą bei išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą pasaulio klimato kaitos kontekste, suvokiant savo darbo įtaką visiems tiems, kurie, tikėtina, naudosis jų darbo rezultatais arba jais gėrėsis.

2.3 Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejones dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo (Nuoroda: SIM direktyvos (2006/123/EC) straipsnis 25(2)⁷).

Atsižvelgiant į galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų laiką, nagrinėjamu atveju bus taikoma Kodekso redakcija, galiojusi nuo 2009-03 iki 2016-04-22.

IV. Sprendimui reikšingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Pareiškėjo skundą, papildomus rašytinius paaiškinimus, išklausė Pareiškėjo paaiškinimus žodžiu, Atsakovo A. Songailos ir jo atstovo paaiškinimus žodžiu, taip pat įvertino Atsakovų A. Songailos ir L. Žakevičiaus teiktus rašytinius atsiliepimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a. Atsakovas L. Žakevičius suprojektavo vienbutį gyvenamąjį namą Sklype pagal Pirminio detaliojo plano sprendinius, nekeisdamas Pastato vietos Sklype ir ją atskleisdamas Sklypo plane.
- b. Atsakovas A. Songaila parengė Detaliojo plano korektūrą pagal Taisyklių 318.3.1 p. p., kuria pakoreguoti Pirminio detaliojo plano sprendiniai, susiję su statybos zona ir statybos ribomis, taip pat kuriame pavaizduota pakeista Pastato vieta, ją perkeliant prie gatvės.
- c. Detaliojo plano korektūros rengimo metu parengti ir su KPD bei VMS administracijos Miesto plėtros departamento Kultūros paveldo apsaugos skyriumi suderinti Projektiniai pasiūlymai, pagal kuriuos buvo numatytos projektuoti statinių statybos vietos. 2015-10-15 KPD Vilniaus skyrius išdavė specialiuosius paveldosaugos reikalavimus gyvenamųjų namų komplekso Sklype statybos projektui rengti, kuriuose numatyta, kad rengiant projektą būtina vadovautis Projektiniais pasiūlymais. Projekto vadovas rengiant Projektinius pasiūlymus – A. Songaila.
- d. Statybos leidimas² išduotas pagal techninį projektą, kuris parengtas remiantis Projektiniais pasiūlymais, kuriuos rengiant projekto vadovu buvo A. Songaila, o architektūrinės dalies vadove – R. Savičienė.
- e. Viena iš Vilniaus miesto istorinės dalies, vadinamos Žvėrynu, pietvakarinės dalies vertingųjų savybių yra vietai reikšmingo buvusio užstatymo ar jo dalių vieta - Pastato vieta. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005-04-15 įsakymu Nr. ĮV-150 patvirtinto Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų aprašo 1 priedo 2.1.6 p., vietovės vertingąja savybe gali būti vietai reikšmingo buvusio užstatymo (statinių grupių, kompleksų, ansamblių ir pan.) ar jo dalių (atskirų statinių) vietos. KPD nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba 2014-09-23 akto Nr. KPD-RM-2173 7.2.1.6 p. p. nustatė, kad Vilniaus miesto istorinės dalies, vadinamos Žvėrynu, pietvakarinės dalies vertingoji savybė – vietai reikšmingo buvusio užstatymo ar jo dalių vietos – pastato vieta Birutės g. Nr. 40 (u.k. 12385) (manoma, kad XIX a. pr. šioje vietoje stovėjo Vitgenšteinų rezidencija, XIX a. vid. čia buvo įrengta generalgubernatoriaus vasarvietė, XIX a. pab. V. Martinsono vila, 1925 m. pastatas buvo parduotas vaikų globos draugijai, 1929 m. rekonstruotas, pritaikant prieglaudai, XXI a. 2 d-metyje sudegė).
- f. Pastatas buvo Nekilnojamoji kultūros vertybė. KPD kultūros paveldo vertinimo taryba 2015-08-18 aktu Nr. KPD-RM-2242 patikslino Pastato vertingąsias savybes, nurodė, kad 2013 m. po gaisro Pastatas buvo demontuotas.

- g. Pastato vieta buvo saugoma pagal abu aktus: KPD nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2014-09-23 aktą Nr. KPD-RM-2173; KPD nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2015-08-18 aktą Nr. KPD-RM-2242). Ši Pastato vieta pažymėta Kultūros vertybių registre.

V. Sprendimo argumentai

Dėl PET narių nusišalinimo

Skundo nagrinėjimo metu galiojusios PET nuostatų redakcijos (2018-12-19 redakcija) 15 p. numatė, kad PET nariai privalo nusišalinti balsuojant dėl PET sprendimo, jeigu galimas nario privačių ir visuomeninių interesų konfliktas, taip pat sprendžiant klausimus, susijusius su fiziniu asmeniu, su kuriuo PET narys susijęs šeimos, artimos giminystės ir (ar) verslo ryšiais, žinomai palaiko artimus, draugiškus santykius. Tarybos nariai tokiais atvejais gali nusišalinti ir nuo viso klausimo svarstymo. Vadovaujantis LAR statuto 93 p., PET nariai privalo nusišalinti ir balsuojant dėl sprendimo, kuris yra susijęs su jų asmenine profesine veikla.

Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas išreiškė abejonių dėl PET narės I. Kliobavičiūtės šališkumo, I. Kliobavičiūtė, siekdama išvengti bet kokių Pareiškėjo abejonių dėl nešališkumo priimant PET sprendimą, nes buvo Vilniaus miesto nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2016-09-19 posėdžio pirmininkė, be to, atliko Pastato Sklype urbanistinę analizę, iš anksto, dar klausimo nagrinėjimo pradžioje informavo šalis, kad ketina nusišalinti nuo balsavimo, nuo balsavimo nusišalino.

Atsižvelgiant į tai, kad T. Paulauskas buvo projekto vadovu rengiant Pirminį detalų planą ir esant aplinkybei, jog T. Paulauskas atsisakė vykdyti tolimesnius projektavimo darbus, kai jo buvo paprašyta pakeisti Pastato vietą į kitą vietą Sklype, kas gali sukelti abejonių dėl jo nešališkumo priimant PET sprendimą, T. Paulauskas nuo pat Skundo nagrinėjimo pradžios nusprendė nusišalinti balsuojant. Apie šį sprendimą ir jį lėmusias aplinkybes T. Paulauskas informavo 2019-03-26 PET posėdyje dalyvavusias šalis dar iki nagrinėjimo pradžios ir posėdyje dalyvavusios šalys ir jų atstovai tam neprieštaravo. Vėliau, po 2019-03-26 PET posėdžio praėjus daugiau kaip mėnesiui (2019-04-30), Atsakovas A. Songaila pateikė prašymą, kad T. Paulauskas nusišalintų ne tik nuo balsavimo, bet ir nuo klausimo svarstymo, nors tai iš esmės jau buvo neįmanoma po to, kai PET posėdis, kuriame šalys teikė paaiškinimus, buvo įvykęs. Tačiau, siekdamas išvengti bet kokių šalių abejonių dėl PET priimamo sprendimo objektyvumo, T. Paulauskas nusišalino nuo tolimesnio klausimo svarstymo ir, kaip jau buvo nusprendęs ir informavęs šalis 2019-03-26 PET posėdyje, nuo balsavimo.

Atsižvelgiant į tai, kad T. Mazūras nedalyvavo rengiant Pirminį detalų planą, vien aplinkybė, kad jis dirba UAB „Unitectus“, o T. Paulauskas yra jo vadovas, nepatvirtina asmeninio T. Mazūro intereso nagrinėjamu klausimu. T. Mazūras rengiant Pirminį detalų planą nedalyvavo, todėl svarstytas klausimas nėra laikytinas susijusiu su jo asmenine profesine veikla, kaip ji suprantama LAR statuto 93 p. Šiuo atveju nėra aplinkybių, pagrindžiančių galimą T. Mazūro suinteresuotumą dėl Atsakovų likimo. Pažymėtina, kad neegzistavo ir kiti PET nuostatuose numatyti PET nario nusišalinimo pagrindai, kuriais vadovaujantis T. Mazūras privalėjo nusišalinti nuo balsavimo.

Dėl bylų, nagrinėjamų teisme, ir PET nagrinėjamo skundo tapatumo

Atsakovas A. Songaila nurodė, kad VAJ 27 str. pagrindu Skundo nagrinėjimas turėtų būti nutrauktas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymu, PET yra LAR organas, nagrinėjantis LAR narių drausmės bylas dėl architektų profesinės etikos kodekso pažeidimo (Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2018-03-13 nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-178-525/2018 įvertino PET priimamų sprendimų teisinę reikšmę ir priėjo išvados, jog jie laikytini tarpiniu administracinės procedūros dokumentu. VAJ 27 str. 5 d., jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra nutraukiama ir per 5 darbo dienas nuo tokio paaiškėjimo dienos apie tai raštu informuojamas skundą pateikęs asmuo. Taigi, nagrinėjamu atveju, Skundo nagrinėjimas PET galėjo būti nutraukiamas tik tuo atveju, jeigu skundą tuo pačiu klausimu nagrinėtų ir teismas.

VAĮ 27 str. 5 d., nustatanti, jog administracinė procedūra nutraukiama, jei skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, galioja nuo 2017-03-31. Iki nurodytos datos tokią situaciją reglamentavo VAĮ 23 str. 4 d., kurioje buvo nustatyta, kad tuo atveju, jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui. Atsižvelgiant į nurodytą teisinį reglamentavimą, teismai laikosi nuostatos, kad, aiškinat šiuo metu galiojančią VAĮ 27 str. 5 d., aktualūs Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pateikti VAĮ 23 str. 4 d. (2006 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. X-736 redakcija) taikymo išaiškinimai (Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019-02-07 sprendimas byloje Nr. el-1184-1047/2019).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas VAĮ 23 str. 4 d., yra pažymėjęs, kad ji yra skirta atskirti asmens skundo (prašymo ir pan.) nagrinėjimą neteismine tvarka, kai toks skundas ar prašymas pagal jam suteiktą kompetenciją yra (turi būti) nagrinėjamas viešojo administravimo subjekto, ir tokio skundo nagrinėjimą teismine tvarka. Aptariamoms nuostatomis yra (turi būti) taikomos situacijose, kai abu paminėti nagrinėjimai vyksta tuo pačiu laiku ir jų objektas yra tie patys (nurodyti paduotuose ir viešojo administravimo subjektui, ir teismui skunduose ar prašymuose) klausimai. Esant tokioms situacijoms, prioritetinė reikšmė yra suteikiama teisminiam nagrinėjimui. Todėl, sprendžiant VAĮ 23 str. 4 d. taikymo klausimą, kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina nustatyti ir kompetencijos bei tapatumo prasme identifikuoti abiem nurodytoms institucijoms (viešojo administravimo subjektui ir teismui) paduotuose skunduose ar prašymuose pateiktus klausimus. Tai yra pirmiausia nustatyti, ar viešojo administravimo subjektui paduotame skunde (prašyme) keliami ir prašomi nagrinėti klausimai yra to subjekto kompetencija, ar būtent šiems klausimams ištirti yra skirtas jau pradėtas ir tęsiamas teisminis tam tikros situacijos nagrinėjimas. Tik nustačius, kad į viešojo administravimo subjektui paduotame skunde (prašyme) iškeltus klausimus bus (turi būti) atsakyta teismo priimtame procesiniame sprendime (tokio sprendimo rezoliucinėje dalyje), administracinė skundo (prašymo) nagrinėjimo procedūra turi būti sustabdyta (nagrinėjamu atveju nutraukiama). Jeigu tokio ryšio tarp skundo (prašymo) nagrinėjimo procedūrų pas viešojo administravimo subjektą ir teisme nėra, administracinės skundo (prašymo) procedūros sustabdymas (nagrinėjamu atveju – nutraukimas) VAĮ 23 str. 4 d. pagrindu nėra leistinas jokiais kitais (negu aptartu) sumetimais, tarp jų ir tikslingumo sumetimu (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-06-03 sprendimas byloje Nr. A-143-968-14, 2015-02-03 nutartis administracinėje byloje Nr. A-132-143/2015, 2016-03-01 nutartis byloje Nr. A-215-602/2016).

Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, tapačiais skundai gali būti pripažinti tik tuomet, kai yra tapatūs visi trys elementai – šalys, skundo dalykas ir skundo pagrindas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008-01-03 nutartis byloje Nr. AS442-54/2008). Pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kuriomis jis grindžia savo reikalavimą, sudaro skundo (prašymo) pagrindą, o pareiškėjo materialinis-teisinis reikalavimas atsakovui sudaro skundo (prašymo) dalyką (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009-05-29 nutartis administracinėje byloje Nr. AS63-323/2009). Šalies tapatumas nustatomas išsiaiškinus, ar tas pats asmuo nepareiškė pakartotinio skundo tam pačiam atsakovui. Skundo pagrindas laikytinas tapačiu, kai jis grindžiamas tais pačiais juridiniais faktais (faktinis pagrindas) (LVAT 2012-04-06 nutartis administracinėje byloje Nr. AS492-201/2012).

Iš teismų praktikos sprendžiant dėl VAĮ 27 str. 5 d. taikymo matyti, kad ši įstatymo nuostata gali būti taikoma tik tuo atveju, kai teisme nagrinėjamas klausimas yra viešojo administravimo subjekto kompetencijoje, o abu skundai (tiek pateiktas teismui tiek viešojo administravimo subjektui) yra tapatūs. Atsižvelgiant į jau minėtą PET kompetenciją, ši kompetencija nėra pavesta teismui, ir teismas gali patikrinti tik PET priimto sprendimo teisėtumą. Be to, nei viena iš teismuose nagrinėtų bylų nėra tapati su Pareiškėjo Skundu ir jo nagrinėjimu PET, nes nesutampa nei ginčų dalykas nei šalys, t. y. nėra visų trijų elementų sutapties.

Dėl PET kompetencijos

Pareiškėjo skunde prašoma įvertinti, ar Atsakovai pažeidė Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 3 str. 2 d. 2 p., taip pat nurodoma, kad Skundas teikiamas PET. Kadangi PET nagrinėja LAR narių

drausmės bylas tik dėl Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso pažeidimų, šiame sprendime nebus pasisakoma dėl Atsakovų galimai padarytų Architektūros įstatymo pažeidimų.

Dėl PET skundo nagrinėjimo ribų ir profesinės etikos pažeidimo esmės nagrinėjamu atveju

PET esminiu savo vykdomos veiklos tikslu laiko rūpinimąsi LAR narių profesinės etikos ugdymu, šis tikslas numatytas ir PET nuostatų 1 p. PET atkreipia dėmesį, kad teisės aktų pažeidimas ne visada reiškia profesinės etikos pažeidimą, o profesinės etikos pažeidimas ne visada reiškia, kad buvo pažeisti ir kiti teisės aktai.

PET atkreipia dėmesį, kad vertybe, kuri šiuo atveju architektų turėjo būti ypatingai saugoma, buvo vietai reikšmingas užstatymas (Pastato vieta).

PET atkreipia dėmesį, kad pakeisti vietai reikšmingą buvusį užstatymą (Pastato vietą) nebuvo nei būtinybės nei aiškaus teisinio pagrindo (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 str. 5 d.). Priešingai, taip, kaip buvo kryptingai ir nuosekliai veikiama siekiant Pastato vietą pakeisti, buvo galima siekti ją išsaugoti ir atkurti Pastatą jo autentiškoje vietoje.

Kodekso 2 principo 2.1 ir 2.3 taikymo atvejų esmė – architekto pagarba ir pagalba išsaugant ir puoselėjant visuomenės, kuriai jie projektuoja pastatus, vertybių sistemą ir gamtos bei kultūros paveldą, situacijų, kurios nesuderinamos su jų profesiniais įsipareigojimais arba, kurios galėtų paskleisti abejones dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo, vengimas.

PET mano, kad nuoseklūs ir aiškiai aplinkybių žinojimu paremti architektų veiksmai, kuriais jie dėjo sąmoningas pastangas pakeisti Pastato vietą, taip siekiant sunaikinti reikšmingą Žvėryno pietvakarinės dalies vertingąją savybę (buvusio užstatymo (pastato) vietą) ir jokių pastangų, siekiant išsaugoti kultūros paveldą ir autentišką Pastato vietą, nesiėmimas, nors ir turint tam galimybes, negali būti laikomi su Kodekso 2 principo 2.1 ir 2.3 taikymo atvejų esme suderinamais architektų veiksmais.

Architektų elgesys, šio Skundo situacijoje atitinkantis minėtų Kodekso taikymo atvejų esmę, turėjo pasižymėti siekiu išsaugoti Vilniaus miesto istorinės dalies, vadinamos Žvėrynu, pietvakarinės dalies (unikalus kodas 33652) ir pastato Birutės g. 40 (unikalus kodas 12385) vertingąsias savybes.

Atsižvelgiant į tai, jog visų trijų Atsakovų darbas nebuvo komandinis, o kiekvienas atliko iš esmės savarankiškus, atskirus projektavimo veiksmus, PET Skundą išnagrinėjo ir balsavo dėl kiekvieno Atsakovo galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų atskirai.

Dėl L. Žakevičiaus galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų

PET atkreipia dėmesį, kad L. Žakevičius suprojektavo vienbutį gyvenamąjį namą ten, kur tai buvo numatyta pagal Pirminį detalų planą, be to, nekeitė Pastato, nekilnojamosios kultūros vertybės, vietos. L. Žakevičiaus rengtoje projektinėje dokumentacijoje valstybės saugomas Pastatas parodytas ten, kur jis buvo. Vienbučio gyvenamojo namo suprojektavimas ir pastatymas nelėmė kultūros paveldo objekto (Pastato) vietos patraukimo, nes užuot keisdami pastato vietą, kiti architektai privalėjo rasti sprendimus, padedančius išsaugoti vertingąsias nekilnojamojo kultūros paveldo objekto savybes. Todėl nėra pagrindo pripažinti, jog L. Žakevičius pažeidė profesinę etiką.

Dėl A. Songailos galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų

Atsakovas A. Songaila parengė Detaliojo plano korektūrą pagal Taisyklių 318.3.1 p. p., kuria pakoreguoti Pirminio detaliojo plano sprendiniai, susiję su statybos zona ir statybos ribomis, taip pat kuriame nurodyta pakeista Pastato vieta, ją numatant prie gatvės. Detaliojo plano korektūros rengimo metu parengti Projektiniai pasiūlymai (projekto vadovas A. Songaila), pagal kuriuos buvo numatytos projektuojamų pastatų statybos vietos. Taigi, nesutiktina su Atsakovu A. Songaila, kad jo veiksmai neturėjo reikšmės Pastato vietos pakeitimui. Pirminiai A. Songailos veiksmai (Projektiniai pasiūlymai, Detaliojo plano korektūra), patvirtinti atsakingų subjektų (pavyzdžiui, KPD), sudarė prielaidas sunaikinti Vilniaus miesto istorinės dalies, vadinamos Žvėrynu, pietvakarinės dalies vertingąją savybę - Pastato vietą Birutės g. 40, Vilniuje, ko pasekoje taip ir buvo

padaryta, o tai neabejotinai sukėlė žalą kultūros paveldui ir visuomenės interesui. Tokie architekto veiksmai laikytini nesuderinamais su profesine etika.

Dėl R. Savičienės galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų

R. Savičienė buvo techninio projekto, pagal kurį išduotas Statybos leidimas², vadovė bei projekto architektūros dalies vadovė rengiant Projektinius pasiūlymus. Atsižvelgiant į tai, R. Savičienės veiksmai, kuriais ji kartu su A. Songaila rengė Projektinius pasiūlymus, numatančius Pastato statybą kitoje nei autentiškoje vietoje, o vėliau buvo projekto vadove rengiant projektą, pagal kurį išduotas Statybos leidimas² ir kuriame Pastato vieta numatyta kitoje nei autentiškoje vietoje, prisidėjo prie vertingosios savybės (Pastato vietos) sunaikinimo ir Pastato, kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, praradimo. Todėl tokie veiksmai negali būti laikomi suderinamais su profesine etika be to, laikytini sukėlusiais žalą kultūros paveldui ir visuomenės interesui.

VI. Profesinės etikos tarybos sprendimas

PET, vadovaudamasi Kodekso nuostatomis ir svarstymo metu nustatytų aukščiau nurodytų aplinkybių visuma bei pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nutarė, kad:

architektas L. Žakevičius **nepažeidė** Kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1 ir 2.3 taikymo atvejų (vienbalsiai);

architektas A. Songaila **pažeidė** Kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1 ir 2.3 taikymo atvejus (vienbalsiai);

architektė R. Savičienė **pažeidė** Kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1 ir 2.3 taikymo atvejus (dėl 2.1 taikymo atvejo pažeidimo „už“ balsavo 3 PET nariai; dėl 2.3 taikymo atvejo pažeidimo „už“ balsavo 4 PET nariai).

VII. Profesinės etikos tarybos rekomendacijos

Atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 12 str. 14 d. 4 p. numatyta, kad Atestavimą atliekanti organizacija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, pasekmes, aplinkybes kuriomis padarytas pažeidimas, sustabdo kvalifikacijos atestato ir (ar) teisės pripažinimo dokumento galiojimą 6 mėnesiams ir nustato jo turėtojų terminą pažeidimams, dėl kurių sustabdomas kvalifikacijos atestato ir (ar) teisės pripažinimo dokumento galiojimas, pašalinti architektams, kai jų veikloje nustatomi Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso pažeidimai, bei į pažeidimo padarymo laiką, PET dėl architektų A. Songailos ir R. Savičienės kreipiasi į Architektų profesinio atestavimo komisiją ir, atsižvelgiant į padarytų pažeidimų pobūdį ir sukeltas pasekmes, rekomenduoja **stabdyti** jų architekto kvalifikacijos atestatų galiojimą 6 mėnesiams (už tai, kad Architektų profesinio atestavimo komisijai būtų rekomenduojama architektui A. Songailai stabdyti architekto kvalifikacijos atestato galiojimą 6 mėnesiams PET nariai balsavo vienbalsiai, o už tai, kad būtų rekomenduojama stabdyti R. Savičienės kvalifikacijos atestatą, 3 PET nariai balsavo „už“, 2 PET nariai balsavo „prieš“).

Posėdžio pirmininkas

Saulius Motieka

Sprendimo projektą rengė Monika Kuodė
Sprendimas surašytas 2019-11-22